Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN KIRJELMÄ SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE HE 94/2020 VP VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSEN MUUTTAMISESTA JA VOIMASSAOLOAJAN SELKEYTTÄMISESTÄ

Tausta

Palkansaajan työssäoloehdosta on lailla 214/2020 on säädetty poikkeustilanteessa siten, että jos työnhakija ei täytä normaalia 26 kalenteriviikon työssäoloehtoa, työssäoloehto on 13 kalenteriviikkoa, jos henkilö on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1.3.2020 jälkeen. Lyhyempää työssäoloehtoa ei kuitenkaan sovelleta, jos työttömyyspäivärahan saajan enimmäisaika on kesken. Sekä peruspäiväraha että ansiopäiväraha ovat työttömyyspäivärahoja. Enimmäisaikaan lasketaan mukaan maksetut ansiopäivärahat ja peruspäivärahat. Lyhyempää työssäoloehtoa koskeva poikkeussäännös on voimassa 6.7.2020 asti.

Kelan peruspäivärahan saaja, joka työskentelee työssäoloehdon täyttävässä työssä ollessaan samaan aikaan vakuutettuna työttömyyskassassa, ei pääse siirtymään ansiopäivärahalle lyhyemmällä 13 viikon työssäoloehdolla, jos hänellä on peruspäivärahan enimmäisaika kesken. Työmarkkinatuen osalta ei ole säännöksiä enimmäisajasta, joten työmarkkinatuella työskentelevät pääsisivät ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin. Peruspäivärahaa saavat ja työmarkkinatukea saavat ovat näin ollen eriarvoisessa asemassa.

Ehdotus

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää, että hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi lakiehdotuksen 1 voimaantulosäännöksen 2 momenttia muutettaisiin seuraavasti:

Lain 5 luvun 3 a §:ää sovelletaan 16 päivästä maaliskuuta 2020 alkaen työnhakijaan, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä maaliskuuta 2020 jälkeen. *Sitä ei sovelleta, jos työssäoloehdon täyttymisen perusteella alkava enimmäisaika alkaisi 1 päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen. Mainittua pykälää ei sovelleta lain 6 luvun 7 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan ollessa kesken, ellei kyse ole peruspäivärahaan oikeutetusta, joka on ollut työssäoloehdon täyttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1 päivänä heinäkuuta 2020 jälkeen, jolloin oikeus ansiopäivärahaan voi alkaa 1 päivänä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen.*

Perustelut

Ehdotetulla voimaantulosäännöksen 2 momentin muutoksella poistettaisiin se tilanne, jossa peruspäivärahaa saavat ja työmarkkinatukea saavat ovat eriarvoisessa asemassa työssäoloehdon täyttämisen osalta väliaikaisesti voimassa olevan lain aikana. Ehdotuksen mukaan edellytettäisiin vähintään yhden kalenteriviikon työskentelyä työssäoloehdon täyttävässä työssä 1.7.2020 jälkeen. Näillä ehdoilla oikeus ansiopäivärahaan voisi syntyä henkilölle, jolla työttömyyspäivärahakausi (peruspäiväraha tai ansiopäiväraha) ei

ole alkanut tai jolla peruspäivärahakausi on kesken hänen siirtyessään ansiopäivärahalle. Tällä varmistettaisiin se, että muutos olisi toimeenpantavissa siten, että työttömyysturvan maksajille ei aiheutuisi muutoksesta lisätyötä eikä päätöksiä tarvitsisi tutkia takautuvasti.

Ehdotetun muutoksen taloudellisten vaikutusten katsotaan sisältyvän HE 94/2020 vp:ssä arvioituihin vaikutuksiin. Muutos ei lisäisi valtion kustannuksia, koska valtio maksaa ansiopäivärahan peruspäivärahaa vastaavan osuuden.

Ehdotetussa uudessa 2 momentissa mainitulla peruspäivärahaan oikeutetulla henkilöllä tarkoitettaisiin sellaista henkilöä, jolla on perusturvassa täytettyyn työssäoloehtoon perustuva enimmäismaksuaika kesken. Jos tällainen henkilö kuuluisi työttömyyskassaan, työskentelisi työssäoloehtoa kerryttävässä työssä vähintään yhden kalenteriviikon 1.7.2020 jälkeen ja työttömyyskassan jäsenyysaikana täyttäisi 13 kalenteriviikon työssäoloehdon, oikeus ansiopäivärahaan voisi syntyä.

Ehdotuksella ei alennettaisi kenenkään maksussa olevaa työttömyysetuutta. Ansiopäivärahan piiriin lyhyemmällä työssäoloehdolla ajalla 1.7.-31-12.2020 pääsevä henkilö, olisi paremmassa asemassa kuin työttömät muuten, mutta ehdotukselle on hyväksyttävä peruste, koska ehdotus edistäisi tosiasiallista taloudellista tasa-arvoa covid-19-epidemian vuoksi ja ehdotuksella saatettaisiin työmarkkinatukea saavat ja peruspäivärahaa saavat yhdenvertaiseen asemaan väliaikaisesti voimassa olevan lain aikana. Etuuden saamisen edellytykset on kytketty samaan ajankohtaan kuin muut hallituksen esityksessä 94/2020 vp ehdotettavat väliaikaisten poikkeusten jatkot. Myös tämä poikkeus olisi voimassa väliaikaisesti vuoden 2020 loppuun. Koska ehdotetulla muutoksella on tarkoitus turvata yhteiskunnallisesti laaja-alaisen ja poikkeuksellisen tartuntataudin oloissa niiden ihmisten riittävää taloudellista toimeentuloa, jotka ovat jääneet vaille työtä nimenomaan covid-19-epidemian vuoksi, ei hallituksen mukaan tästä muodostu estettä perustuslain 6 §:n perusteella.

Työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamisesta annetun lain voimassaoloajan selkeyttäminen

Lisäksi sosiaali– ja terveysministeriö selvyyden vuoksi ehdottaa, että työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n muuttamista koskevan lakiehdotuksen lain nimi, johtolause ja voimaantulosäännöksen 1 momentti muutettaisiin siten, että niihin lisättäisiin maininta väliaikaisuudesta. Lisäyksillä ei ole tarkoitus tehdä asiasisällöllisiä muutoksia, vaan tuoda selkeämmin esille sitä, että työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n 4 momentin on tarkoitus olla voimassa 31.12.2020 saakka.

Laki työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n *väliaikaisesta* muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan *väliaikaisesti* työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 7 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 214/2020, seuraavasti:

———

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 *ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2020.*

Lakia sovelletaan työttömyyspäivärahaan, jota maksetaan 1 päivältä heinäkuuta 2020 tai sen jälkeen.

———————

Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

Hallitussihteeri Marko Leimio